

IZLOŽBENA I PEDAGOŠKA DJELATNOST HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA U 2020. GODINI

Godina 2020. bila je neuobičajena za cijeli svijet zbog pandemije bolesti COVID-19, koja je “zaključala” svijet i zaustavila život kakav znamo. Za Hrvatsku je bila još i teža i tužnija zbog dva razarajuća potresa koja su u ožujku pogodila Zagreb i okolnicu te u prosincu Sisačko-moslavačku županiju, posebice Petrinju, Glinu, Sisak i okolna mjesta, usmrтивši pritom više osoba i razrušivši mnoge objekte. S tom težinom pokušali smo se nositi i raditi ostvarujući neke projekte koji su u ovakvoj situaciji bili mogući, nažalost, od sredine ožujka 2020. zatvorenih muzejskih vrata bez naših dragih posjetitelja.

1. Izložbena djelatnost

U 2020. ušli smo s tematskom studijskom izložbom *Stoljeće djeteta u Hrvatskoj : djetinjstvo i školovanje u 20. stoljeću*, koja je otvorena u prosincu 2019. s ciljem predstavljanja građe Hrvatskoga školskog muzeja koja govori o povijesti djetinjstva i kontekstu odrastanja u 20. stoljeću. Izložbu su ostvarili djelatnici Hrvatskoga školskog muzeja. Uobičajeno kao i svake godine u Muzeju je održana **izložba školskih listova osnovnih i srednjih škola grada Zagreba *LiDraNo 2020*** od 10. do 15. ožujka. Osim Hrvatskoga školskog muzeja i **Gradskoga ureda za obrazovanje** u organizaciji izložbe sudjelovali su **OŠ “A. G. Matoš”** te **Prirodoslovna škola Vladimira Preloga**. Nažalost, nakon te izložbe sve prestaje biti uobičajeno i Muzej najprije zbog pandemije, a zatim zbog potresa i stradanja zgrade **Hrvatskoga učiteljskog doma**, u kojoj se nalazi, zatvara vrata za sve posjetitelje. Tako smo bili primorani otkazati unaprijed dogovorene izložbe radova učenika učeničkih domova središnje Hrvatske **ZAGREBAČKA DOMIJADA** te izložbu OŠ “Miroslav Krleža” iz Zagreba povodom 190. obljetnice škole planiranu za

Stoljeće djeteta u Hrvatskoj : djetinjstvo i školovanje u 20. stoljeću

LiDraNo 2020.

Riznica dječjega stvaralaštva

svibanj. Prva sljedeća izložba koju smo pripremili za posjetitelje došla je početkom listopada. ***Riznica dječjega stvaralaštva. Retrospektivna izložba likovno-pedagoškoga djelovanja Dijane Nazor Čorda – donacija Hrvatskome školskom muzeju*** nastala je u organizaciji Hrvatskoga školskog muzeja, a realizirana u partnerstvu s Etnografskim muzejem iz Zagreba, u čijim je prostorima i predstavljena javnosti. Na izložbi su se mogli vidjeti učenički projekti, radovi u različitim tehnikama, suveniri, radovi iz primijenjene umjetnosti i dizajna, kao i digitalna i fotodokumentacija. Izložba je donacija odabranih radova Hrvatskome školskom muzeju autorice, likovne pedagoginje Dijane Nazor Čorda, a trajala je od 1. do 31. listopada.

Pokretne izložbe Hrvatskoga školskog muzeja tijekom 2020. gostovale su izvan Muzeja. U **Muzeju grada Iloka** od 5. rujna 2019. do 16. kolovoza 2020. gostovala je izložba ***Kad bi drveće hodalo. Pučko otvoreno učilište Vrbovec*** ugostilo je izložbu ***Od slikovnjaka do Vragobe*** od 10. do 24. rujna. Povodom **Dana europske baštine 2020.** u **Gradskoj knjižnici, Starčevićev trg 6, Zagreb**, izložena je pokretna izložba ***Školski dokumenti : Arhivske zbirke Hrvatskoga školskog muzeja*** u trajanju od 15. rujna do 15. listopada. Izložba ***Kao Hlapić i Gita : siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća*** bila je izložena u **Knjižnici Vjekoslava Majera** u Zagrebu od 1. do 30. listopada. Zbog nemogućnosti primanja naših najvjernijih posjetitelja pokrenuli smo akciju besplatnoga gostovanja naših pokretnih izložbi u školama. Nažalost, zbog pandemije je 2020. ta suradnja ostvarena samo djelomično, pa su tako naše izložbe gostovale u **OŠ Stjepana Bencekovića** iz Zagreba, ***Od slikovnjaka do Vragobe*** u listopadu, ***Kao Hlapić i Gita*** u studenom te ***Bertuchovo slikovno carstvo*** u prosincu. **Graditeljska tehnička škola** iz Zagreba ugostila je u studenom izložbu ***Strukovno školstvo***.

Pokretna izložba Od slikovnjaka do Vragobe

Izložba Snjegović Gospodin koji pravi snjegovića, Zagreb, 1923.

Tijekom 2020. na našim smo mrežnim stranicama predstavili virtualne izložbe, od kojih je prva **Biti učenik u Hrvatskoj u “dugom” 19. stoljeću** autora dr. sc. **Dinka Župana**, nastala u suradnji s **Hrvatskim institutom za povijest** (2018. godine) te **Muzejom “Belišće”**. Na našem *YouTube* kanalu predstavljena je izložba **Riznica dječjega stvaralaštva**. Godinu smo završili virtualnom izložbom **Snjegović u Hrvatskom školskom muzeju** autorice **Kristine Gverić**. “Zbirka radova učenika i nastavnika Hrvatskoga školskog muzeja bogata je raznovrsnom građom, ali njezin najveći dio čini likovno stvaralaštvo. Likovni uradci učenika odraz su njihove mašte, ali i njihove znatiželje. Ovom izložbom predstavljamo likovne radove na kojima se nalazi motiv snjegovića” (K. Gverić).

2. Pedagoška djelatnost i događanja

Tijekom zimskih školskih praznika Muzej je organizirao radionice **Zimska čarolija u Školskom muzeju**. Subota 18. siječnja bila je rezervirana za radionice **Čarobna šuma** i **Lutkica na dar**, a u subotu 25. siječnja priredili smo radionice **Pahuljice padajte** i **Kučica za ptice**. Radionice su bile namijenjene djeci od 7 do 12 godina. Hrvatski školski muzej i ove je godine sudjelovao u manifestaciji **Noć muzeja**, koja je održana 31. siječnja pod nazivom **Djetinjstvo u Školskom**, a posjetitelji su uz naš stalni postav mogli pogledati izložbu **Stoljeće djeteta u Hrvatskoj** te prigodnu izložbu **120 godina Svjetske izložbe u Parizu**. Za mlađe posjetitelje priredili smo radionicu izrade igračaka **Plišanci** te igraonicu na poligonu za pikulanje **Pikulaonica**. U suradnji s **Muzejom grada Zagreba** naši su djelatnici sudjelovali u poznatoj manifestaciji **Žive slike**, koja se organizira svake godine u fašničko vrijeme. Žive slike organizirane su po uzoru na slična događanja priređivana krajem 19. stoljeća u Zagrebu, a

Radionica *Zimska čarolija*
u Školskom muzeju

Noć muzeja

Žive slike

najpoznatija su bila u palači obitelji Vranyczany. Ove je godine 22. i 23. veljače tema manifestacije bila obrazovanje, pa su uz kralja Belu IV., prvoga zagrebačkog biskupa Duha, zagrebačkoga biskupa Benedikta Vinkovića, barunicu Anu Mariju Rauch, ilirca Ljudevita Gaja... posjetitelji mogli “upoznati” i učenice Glazbene škole i njihovu učiteljicu, Stjepana Radića kao studenta na Zagrebačkom sveučilištu, zagrebačku opaticu Juditu Petronilu Zrinski i školu za djevojčice koja je bila u sklopu samostana, zatim Mariju Jambrišak, koja nas je poučila školskoj disciplini, Nataliju Wickerhauser i kako učiti strane jezike te mnoge druge.

Povodom **Svjetskoga dana svjesnosti o autizmu** Hrvatski školski muzej i **Centar za autizam Zagreb** organizirali su kreativnu radionicu **Šarene slagalice prijateljstva**, na kojoj su 13. ožujka sudjelovali štićenici Centra za autizam i učenici drugih razreda **OŠ “Ivan Gundulić” iz Zagreba** pod vodstvom defektologinja Centra za autizam

Ksenije Sambol i Katarine Crnoja te Ivane Dumbović Žužić i Ivone Marić iz Hrvatskoga školskog muzeja. S obzirom na spomenute nepovoljne okolnosti, u Muzeju se više nije odvijala nijedna aktivnost ili događanje izravno s publikom, no zahvaljujući programu **Muzeji u muzeju** u **Tehničkom muzeju “Nikola Tesla”** održale su se radionice mnogih muzeja stradalih u potresu, pa je tako i naš muzej u sklopu toga programa organizirao svoje radionice od 23. do 26. lipnja te za vikend 3. i 4. listopada, a publici smo predstavili naše poznate, stare i nove radionice: **Čarolija quillinga, Pišemo krasopisom, Svijet enciklopedije u malom, Gricko za knjige i Istražujemo svijet prirode.**

Šarene slagalice prijateljstva

Muzeji u muzeju u Tehničkom muzeju “Nikola Tesla”

Iako smo i tijekom prijašnjih godina dio naših sadržaja predstavljali publici i *online*, novonastala situacija 2020. ubrzala je naše predstavljanje na više internetskih platformi i prije proslave 120. obljetnice kako je bilo planirano. Odmah nakon potresa objavili smo **360° Mala šetnja muzejom**, čime smo posjetiteljima omogućili virtualnu šetnju dijelom stalnoga postava Muzeja i trenutačne izložbe te mogućnost da zavire u našu radionicu. Potom smo na našim mrežnim stranicama, na kojima se mogu naći sve naše trenutačne i dosadašnje aktivnosti, uključujući prošle i pokretne izložbe, radionice i događanja, u travnju u suradnji sa **Školskom knjigom** objavili lentu vremena **Stoljeća hrvatskoga školstva**, a nastavkom suradnje u studenom i lentu **Hrvatski časopisi za djecu i mladež od 1864. do 2000.** I naše uobičajene aktivnosti vezane uz razne manifestacije poput **Noći knjige** nastavljene su *online* prigodnim predstavljanjem **Dječje čitanke o zdravlju**, nastale davne 1927. kao rezultat uključivanja **Ivane Brlić-Mažuranić** i **Vladimira Kirina** u zdravstvenu kampanju **Higijenskoga zavoda sa Školom narodnog zdravlja**.

Suradnjom djelatnika Muzeja publici smo se predstavili objavivši neke od naših kataloga u digitalnom obliku, predstavivši **radionice Školskog** na našem *YouTube* kanalu kao **Učionicu Školskog**, gdje smo nastavu započeli **Crticama iz domaćinstva** 70-ih godina 20. stoljeća. Uz **Crtime iz prošlosti**, **Što sve Školski čuva** naslov je pod kojim smo tijekom godine predstavljali **zbirke Muzeja** kao i pojedinačnu građu koju Muzej čuva. K tome se Muzej uz *Facebook* predstavio i na *Instagramu* i *Twitteru*. Pod nazivom **Školski u očima naših prijatelja** pozvali smo vjerne posjetitelje neka nam

360° Mala šetnja muzejom

Radionice Školskog na YouTubeu

Učionica Školskog na YouTubeu

Školski na Twitteru

Školski u očima naših posjetitelja na Facebooku

Što sve Školski čuva na Facebooku

Školski u očima naših prijatelja na Facebooku

BLOG Hrvatskoga školskog muzeja

Školski na Instagramu

Donacija Muzejskoga dokumentacijskog centra

najbrojnijim posjetiteljima – učenicima i nastavnicima – pozvali smo sve osnovne i srednje škole Hrvatske na suradnju, da prisjećanjem na lijepe uspomene iz ove neobične godine, njihovim prikupljanjem i čuvanjem sudjeluju u projektu **2020. godina: negativan test – pozitivna sjećanja**. Iako su pandemija izazvana koronavirusom i snažni potresi na području Zagreba i okolice te Sisačko-moslavačke županije utjecali na naš svakodnevni život, dobili smo dvjestotinjak e-poruka od škola i pojedinaca s tisućama lijepih trenutaka, pozitivnih doživljaja u školi i izvan nje, mnogo lijepih fotografija i sjećanja, koje ćemo trajno sačuvati u našem muzeju.

Godinu 2020. završili smo pozitivno i kolegijalno donacijom **Muzejskoga dokumentacijskog centra** našem muzeju u vrijednosti od 5.500,00 kuna prikuplje-

nih dobrotvornom prodajom muzejskih publikacija u okviru Projekta Ilica kao znak podrške zbog stradanja u potresu. Ovom vrijednom donacijom Muzej je kupio šest limenih sanduka za smještaj građe u delikatnim situacijama. Muzejski dokumentacijski centar time je izravno pridonio zaštiti građe našega muzeja, odnosno očuvanju vrijedne kulturne baštine povijesti hrvatskoga školstva, na čemu smo im beskrajno zahvalni. Kolegijalnost se može iskazati na mnoge načine u lijepa vremena i tada je zahvalnost prisutna, no kada se dogode posebno teški trenuci, onda je kolegijalnost svjetionik u mrkloj noći, a zahvalnost velika kao more.

Marijana Bračić